

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐDEHUS

Tunturiluontotyypit

Ennallistamisasetuksen työryhmä

4.6.2025

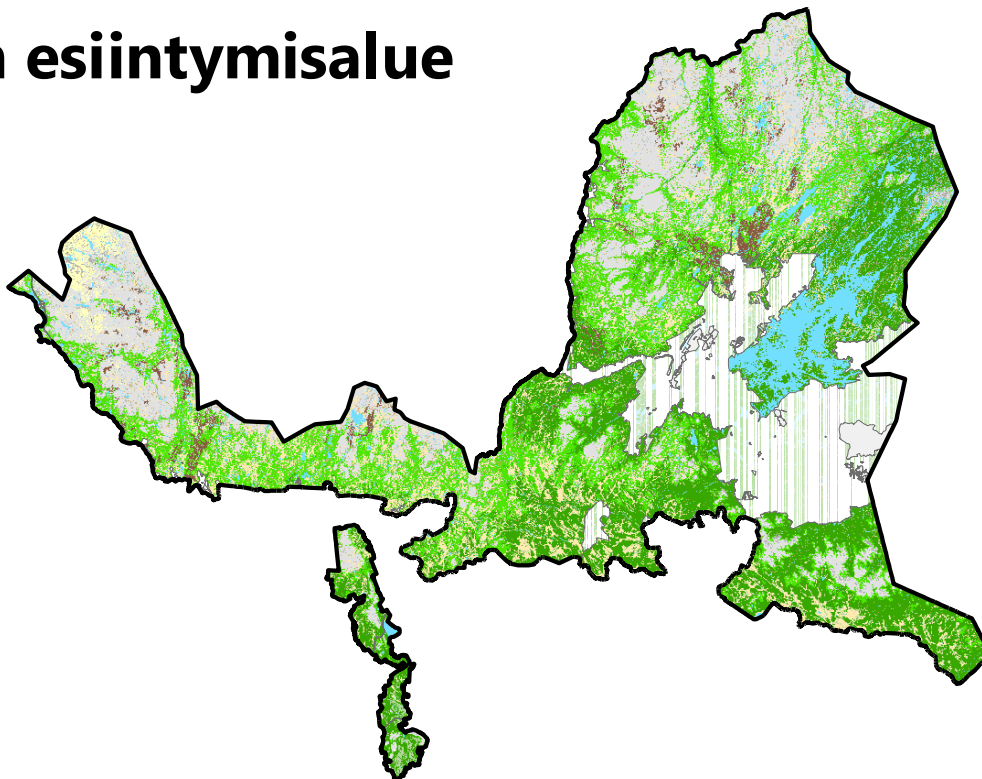
Anna Tammilehto

Metsähallitus, luontopalvelut

Sisältö

- Tunturikankaat (ALP, BOR)
- Tunturikoivikot (ALP, BOR)
- Karut tunturiniityt (ALP/BOR)
- Tunturipajukot (ALP, BOR)
- Tuntureiden vyörySORAikot (ALP/BOR)
- Pensaskanervavarvikot (ALP)
- Tuntureiden kalkki- ja virtavesivaikutteiset sara- ja vihviläkasvustot (ALP)

Pääasiallinen esiintymisalue

Natura-tyyppi

3110 - Karut kirkasvetiset järvet	7310 - Aapasuot	9040 - Tunturikoivikot
4060 - Tunturikankaat	7320 - Palsasuot	9050 - Lehdot
6150 - Karut tunturiniityt	8220 - Silikaattikalliot	91D0 - Puustoiset suot
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot	9010 - Luonnonmetsät	91E0 - Tulvametsät

Uutta tietoa luontotyypistä
tuotettu Ylä-Kauko-hankkeessa

Tunturikankaat (ALP: U1-, BOR: U1-)

- Tunturikankaat (oroarktinen vyöhyke)
 - Puuttomia tai lähes puuttomia
 - Varpuvaltaisia, pohjakerros jäkälää ja sammalta
 - Kuivista tyypeistä lehtomaisiin
 - 6 717 km² (ALP 5743 km², BOR 974 km²)

Tunturikankaat – uhkat 1

- Jäkäliköt lähes kaikkialla Ylä-Lapissa voimakkaasti kuluneita tai hitaasti uusiutuvia
- Hyvin uusiutuvaa tai sitä paksumpaa jäkälikköä esiintyy tulosten perusteella lähinnä vain Vätsärin erämaassa sekä tietyillä raja-alueilla
- Merkittävin jäkäliköiden tilaan vaikuttava tekijä on voimakas porolaidunnus (kuluminen)

Hyvin uudistuva jäkälikkö tunturikankaalla

Tunturikankaat – uhkat 2

- Ilmastonmuutos
 - Varvikoituminen, sammaloituminen, pensoittuminen ja metsänrajan nousu
 - Porolaidunnus vähentää pensoittumista ja tunturikoivun leviämistä, mutta ei vaikuta samoin havupuihin
 - Sekundääripaljakan syntyminen tunturikoivikoiden tuhoutuessa
- Boreaalisella vyöhykkeellä matkailurakentaminen

Tunturikoivikot (ALP: U2-, BOR: U1=)

- Tunturikoivikot
 - Oroboreaalisia metsiä, joiden pääpuulaji on tunturikoivu
 - Kivennäismailla olevat alueet, joilla tunturikoivun koivun korkeus vähintään 2 m, puuston latvuspeittävyys vähintään 10 % ja tunturikoivun osuus latvuspeittävyydestä vähintään 70 %
 - 6 404 km² (ALP 4 588 km², BOR 1 816 km²)
- Tunturikoivikkotyypit
 - Kuivat ja kuivahkot
 - Tuoreet
 - Lehtomaiset ja tunturikoivikkolehdot

Tunturikoivikot – uhkat 1

- Merkittävimmät tunturikoivikkojen tilaan vaikuttavat tekijät ovat ilmastonmuutos, porolaidunnus ja niiden yhteisvaikutukset
- Tunturikoivikot uusiutuvat Käsivarren alueella pääsääntöisesti hyvin (pl. Malla ja Saana), kun taas etenkin Kaldoaivissa, Paistunturilla ja Muotkatunturilla koivikkojen uusiutumistilanne on heikko
 - Uusiutumiskykyyn vaikuttaa keskeisesti porojen voimakas laidunnuspaine
 - Lisäksi jäkäläiset tunturikoivikot ovat voimakkaasti kuluneita lähes koko Ylä-Lapissa

Tunturikoivikko, hyvin uusiutuva

Kuva: Anna Tammilehto/MH

Tunturikoivikko, ei uusiudu

Kuva: Arto Saikkonen/MH

Tunturikoivikot – uhkat 2

- Mittarituhot
 - Tunturimittari- ja hallamittari
 - Massaesiintymässä toukat syövät tunturikoivun lehdet laajoilta alueilta
 - Massaesiintymien ennustetaan lisääntyvät ilmaston lämmetessä
 - Koivikko, joka pääsee uusiutumaan, toipuu yleensä mittarituhostakin
 - Porolaidunnuksen vaikutukset uusiutumiskykyyn

Karut tunturiniityt (ALP: FV=, BOR: FV=)

- Monimuotoinen paljakka-alueen tyyppi, johon luetaan heinävaltaiset jäkkikankaat ja lampaannata-tunturivihviläkankaat, tunturien pienruohoniityt (pl. niittymäiset lapinvuokkokankaat) sekä lumenviipymistä niittymäiset lumenviipymät, joihin luetaan matalasaraiset ja -heinäiset lumenviipymät, karut pienruoholumenviipymät ja ravinteiset pienruoholumenviipymät
- 205 km² (ALP 204 km², BOR 0,5 km²), pääosin Käsivarren erämaa-alueella

Karut tunturiniityt - uhkat

- Osittain porolaidunnuksen ylläpitämä luontotyyppi
- Ilmastonmuutos voi lisätä umpeenkasvua ja vaikuttaa luontotyyppiin sidoksissa olevan selkärangatonlajistoon

Tunturipajukot (ALP: FV=, BOR: FV=)

- Tunturialueen harmaapajuvaltaisia kasviyhteisöjä, kasvavat tyypillisesti jokien ja purojen varsilla
- 20 km² (ALP 18 km², BOR 2 km²)
- Ilmastonmuutos edistää esiintymien laajenemista ja porolaidunnus hillitsee
 - Paikallisesti voi kärsiä hyvin voimakkaasta laidunnuksesta, mutta toisaalta on hyvä palautumiskyky

Tuntureiden vyörysoraikot (ALP: FV=, BOR FV=)

- Muodostuvat kallioseinämästä (pahdasta) vyöryneestä tai pudonneesta kiviaineksesta, joka irtoaa rapautumisen seurauksena
- 8,2 km² (ALP 7,2 km², BOR 1 km²)
- Ei arvioida kohdistuvan uhkia

Pensaskanervavarvikot (ALP: FV=)

- Pensaikkoisia pioneerikasviyhdyksuntia alpiinisten jokien soraikoilla
 - Valtalajeina pensaskanerva ja pajut
- 0,35 km² (vain Pulmankijärveen laskevien jokien varsilla)
- Ei arvioida kohdistuvan uhkia (tällä hetkellä)

Tuntureiden kalkki- ja virtavesivaikutteiset sara- ja vihviläkasvustot (ALP: FV)

- Erilaisilla alustoilla esiintyvä luontotyyppi, joka yleensä pohjavesivaikutteinen ja routimisen vuoksi sen kasvillisuus aukkoinen. Tyypillisiä lajeja ovat esim. sysisara ja kaksikkovihvilä.
- 0,01 km²
 - Tunnetut esiintymät Mallalla ja Saanalla
 - Puutteellisesti tunnettu luontotyyppi
- Tilaan vaikuttavia tekijöitä:
 - Voimakas porolaidunnus (kuluminen)
 - Ilmastonmuutoksen vaikutukset luontotyypin rakenteeseen vaikuttavaan routimiseen

Toimenpide-ehdotuksia

- Globaalisti
 - Ilmastonmuutoksen hillintä
- Alueellisesti/paikallisesti
 - Porojen laidunnuspaineen säätely
 - Muiden maankäyttöhankkeiden vaikutukset porolaidunnukseen huomioitava

Kiitos!

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus